

FRED OG FRIHET

Tidsskrift for Internasjonal kvinneliga for fred og frihet (IKFF)
84. årgang • nr. 3/2024

Håp er det du gjør!

Dette er navnet på en bok med historier fra Palestina av Hanne Lossius og Marthe Valle.

Det er uutholdelig å være vitne til grusomhetene på Gaza, og vi kan kjenne oss maktesløse, utilstrekkelige. Mange trodde at den Internasjonale Domstolen ICJ eller FN ville klare å stoppe folkemordet, men Israel har ignorert både dommen og alle FN-resolusjonene. Norges nærmeste allierte og verdens sterkeste militærmakt USA, fortsetter å sende våpen til Israel. Nylig var en hel verden vitne til USAs dobbeltmoral, da Netanyahu fikk stående applaus i Kongressen.

Da styrker det håpet og handlingene at også vi, freds- og antikrigsbevegelsen, har allierte. Sommerfugleeffekten, viser at en liten bevegelse i et kaotisk system, plutselig kan føre til store forandringer i hele systemet. La oss tro på det, at demonstrasjonene som organiseres i Bergen, London, Spania, Djakarta, Istanbul, Tel Aviv og i Washington kan lede til endringer. Palestinske flagg i hundretall vaier blant publikum på fotballkamper i Europa. Medea Benjamin og andre fredsfeminister i Code Pink, også menn, vandrer i kongressen ukentlig og ber representanter stoppe folkemordet og stemme mot nye våpensendinger. *Jewish Voice for Peace* jobber utrettelig mot USA sin støtte til folkemord og okkupasjon, og studentdemonstrasjonene fortsetter. En ny allianse har formet seg under slagordet *Not another bomb*. Dette er våre allierte, fredsbevegelsens allierte. Allierte for fred, mot alle former for rasisme og overherredømme.

Vi er også alliert med FN som jobber for menneskerettigheter, klima, miljø, mot atomvåpen og for fredsløsninger og nedrustning, men de strever. USA sitt militærbudsjett var i fjor **241** ganger så stort som FN's ordinære budsjett.

Det militærindustrielle komplekset har overlegen makt og finansierer tenketanker som bringer videre krigsbevegelsens perspektiver til medier og politikere: Våpen er veien til fred. Det fins militære løsninger på alt.

Kanskje det er litt av bakgrunnen for at europeiske styresmakter vil la Ukrainas og Europas framtid avgjøres på slagmarken. På spørsmål om hva fredsbevegelsen kan gjøre, svarte en ukrainsk kvinne at vi må utvide rommet for fred og gjøre alt vi kan for å stoppe krigen - og at de som sender våpen har skyld i at Ukrainas unge menn dør i massevis på slagmarken. Hennes ideal var greske fagforeninger som stoppet våpenforsendelsene til Ukraina. Men bildet vi oftest får er at alle i Ukraina vil ha full seier med Krim inkludert, koste hva det koste vil.

At årets klimatoppmøte blir et *COP for Peace*, gir oss både håp og handlingsrom som WILPF har brukt med sin nye rapport til COP29: *Towards Climate Justice: Redistributing Military Spending to Climate Finance*. Penger til klimahandling, tilpasning, tap og skade finnes i overflod i de militære budsjettene.

Vi får hjelp av den tyske filosofen, Richard Precht: ”Med klimakrisa som den altoverskyggende globale utfordringen kan vi ikke dyrke fiendebilder og krigsretorikk. I stedet bør den økologiske katastrofen forene alle land og kulturer.”

På forsiden av *Fred og Frihet* er Yoko Ono sitt fredsmonument i Reykjavik. Et lys som tennes i mørke vinternetter, et lys å navigere etter. Imagine peace.

Håp er det vi gjør.

• Åse Møller-Hansen

Fotografi for fred

• *Bodil Woldseth*

Som seks-syvåring så jeg tv-film fra konsentrasjonsleirene. Jeg så radmagre mennesker i stripete uniformer. Det var så vidt de kunne gå. Det var mitt første møte med verdens ondskap. Mine foreldre måtte trøste meg og si at som voksen kunne jeg jobbe mot krig, og for fred. Fjernsynsbildene gjorde så sterkt inntrykk på meg at jeg aldri glemmer dem, og er bakgrunnen for mitt engasjement i fredsbevegelsen.

Jeg mener at siden vi ønsker fred uten militære midler, må vi påvirke opinionen gjennom virkemidler som ord og bilder.

Ifølge klassisk retorikk skjer påvirkning via tre prinsipper, på gresk heter de logos, pathos og ethos. Logos appellerer til logikk, ethos til troverdighet og etikk, pathos påvirker følelser.

Et prisbelønt fotografi, tatt av nylig avdøde Harald Henden, krigsfotograf fra VG, gjør sterkt inntrykk på meg. Det har tittelen «Kjærtegn». Det er tatt i Sierra Leone i år 2000. En jente på 5-6 år omfavner sin krigsskadede onkel. For meg er det barnets ubetingede kjærlighet og tillit som møter resultatet av menneskers grusomhet. Håpet ligger i barnets egenskaper.

Ovenstående foto tilhører sjangeren dokumentar/krigsfoto. Jeg tenker at slike fotografier er viktige og nødvendige for å vise verden hvordan «det står til». Bevissthet om situasjonen gir mulighet til å endre noe, og heldigvis har slike foto vært med på å få slutt på kriger. Eksempel på dette er fotografiet av «Napalmjenta» fra 1972.

Bodil Woldseth er medlem av IKFF i Bergen og er varamedlem til landsstyret for IKFF. Hun fullførte bachelor i kunsthistorie ved Universitetet i Bergen i vår. Tematikken på faget var «Fotografiet i Helse, Liv og Død». Hun valgte å skrive om «Hvordan kan fotografiet formidle noe om fred?»

Disse krigsdokumentar-fotografiene gjør krigen visuelt synlig.

I oppgaven må jeg definere hva jeg mener med fred. Johan Galtung sier «Med fred mener vi evnen til å transformere konflikter med empati, uten vold, og på en kreativ måte – en prosess som aldri tar slutt».

Wikipedia sier om fred: «Fred kan defineres som fravær av fiendtlighet, krangel og konflikt, og som en motsetning til krig. Ordet kan også brukes som en tilstand av sikkerhet fra fare og væpnet angrep, om stillhet og ro, både konkret i omgivelsene, men også som en følelse av indre harmoni og sjelefred.

Ordet fred kommer fra norrønt fridr, som betyr kjærlighet, og fred er beslektet med ordet «Fri».

Hva med Fred, hvordan ser fred ut?

Et berømt foto fra når freden oppstår etter andre verdenskrig, er fra Times Square i New York, i august 1945. Atombombene er falt, og Japan har overgitt seg. I fredsrusens eufori omfavner en sjømann en fremmed sykepleier. Fotografen heter Alfred Eisenstadt.

Sjømannen var beruset, sykepleieren opplevde omfavnelsen nærmest som et sjokk. Til tross for dette synes jeg at fotografiet utstråler lidenskap.

En kunstner som har vært opptatt av fred gjennom hele sitt virke gjennom 60 år, er Yoko Ono. Hun har kjempet for nedrustning og mot kjønnsbasert vold gjennom kunsten.

Hennes utstilling «Peace is power» er fortsatt å se på Nobels Fredssenter (frem til 15. november 2024). Flere av verkene i utstillingen er «instruksjonsverk», som inviterer publikum til å delta i den kreative prosessen. Både kunst og fred er noe Yoko Ono ber oss om å lage sammen. Hvis du kan forestille deg fred – kan du også skape fred.

Fotografiet under viser Yoko Onos minnesmerke over John Lennon. Det heter «The Imagine Peace Tower.» Det er en blå lysstråle plassert i Reykjavik. Det lyser fra 9. oktober til 8. desember, som er John Lennons fødselsdag og dødsdag.

En metode som etter min mening gir klare svar på hvordan fotografiet kan formidle noe om fred, kalles photovoice. Photovoice er en spesiell fotografisk teknikk som brukes for å si noe om menneskenes liv og samfunnet de lever i. Teknikken ble utviklet i 1992 av Caroline C. Wang ved universitetet i Michigan og Mary Ann Burris, tilknyttet Ford Foundation i Beijing, China.

Wang og Burris forklarer at målet med photovoice «er å fremme en prosess med kvinners deltakelse som vil være analytisk, proaktiv og myndiggjørende». Det er utvilsomt fordelene denne metoden gir til forskere, deltakere og deres lokalsamfunn. Her blir fotografering sett på som et kunstbasert verktøy i fredsprosesser.

For eksempel blir deltakerne spurt om å svare på spørsmålet: Hvordan ser fred ut i din hverdag? Svaret gir de med photovoice, som har fått enorm popularitet siden Wang og Burris introduserte den i begynnelsen av 90-tallet, opprinnelig som «photo novella».

Denne metoden brukes nå i Colombia, for å opprettholde fred etter FARC-geriljaens herjinger. Det går ut på å gi deltakere en stemme gjennom fotoapparatet. Gjennom kameraet dokumenterer deltakerne hverdagen sin, for å synliggjøre hva fred innebærer på individnivå.

Gjennom fotografiene viser deltagerne hvordan «everyday peace indicators» ser ut. Et konkret eksempel er fra Antioquia i Colombia, et samfunn som har vært utsatt for FARC-geriljaens herjinger.

Det viser seg at fotografiene får terapeutisk effekt når deltagerne kommer sammen i grupper for å dele sine bilder og opplevelser av dem. Dette styrker innbyggernes lokale identitet.

Photovoice er også brukt i Norge, i arbeid med ROP (Rus og Psykiatri)-pasienter. Gjennom fotoapparatet dokumenterer pasientene hva som oppleves meningsfylt i hverdagen.

Jeg tror at photovoice er en metode som kan gi mennesker håp og inspirasjon. Betydningen av å få en stemme gjennom fotoapparatet er stor.

Ukrainske ungdommer på besøk i Bergen

• *Marianne Sælen*

IKFF Bergen ble kontaktet av en gruppe ukrainske ungdommer tilknyttet organisasjonen Peace Boat. Peace Boat er en internasjonal NGO som arbeider for å fremme fred, menneskerettigheter og bærekraft og er tuftet på FNs bærekraftsmål.

Peace Boat ble grunnlagt i 1983 i Japan, og siden da har båten seilt rundt hele verden med ungdommer om bord for å fremme fred, internasjonal forståelse, menneskerettigheter og bærekraft. Organisasjonen legger vekt på å møte mennesker på grasrotplan gjennom reiser til forskjellige havner overalt i verden samt direkte kontakt mellom mennesker på tvers av nasjonale interesser.

Ombord blir det undervist i fredsarbeid, bærekraft, klimautfordring og utfordringer på havene. De er tilknyttet ICAN og flere freds- og humanitære organisasjoner.

5. juni i år la båten til kai i Bergen og en gruppe ukrainske kvinnelige ungdommer ombord ønsket å møte fredsorganisasjoner i Bergen. IKFF ble kontaktet og vi var to fra bergensavdelingen og en fra Hardangerakademiet som møtte ungdommene denne dagen.

Gruppen bestod av 7 ungdommer med følge av to representanter fra båten. Ungdommene bodde for tiden i Japan. Noen var flyktninger fra Kharkiv-området, noen var bosatt i Japan fordi de hadde slektninger eller kjente der. De hadde reist med båten i tre måneder.

Vi spurte hva de tenkte om situasjonen landet deres nå var i. Svarene var ganske enstemmig. Det eneste de ønsket var fred og at russiske styrker trakk seg ut. For dem var det et helt selvfølgelig krav, da ville det bli fred. De mente at hele Ukraina stod samlet om dette etter invasjonen fra Russland og den fullskala krigen russerne nå fører mot landet deres.

På spørsmål om Ukraina var et splittet land var de tydelige og bestemte på at dette var russisk propaganda. Etter invasjonen var folket samlet, mente de. De som var fra Kharkiv i den østlige delen, sa de oppfattet det slik at «alle» også der var samlet og for et fritt og selvstendig Ukraina. En av de unge fra Kharkiv sa det så sterkt at hvis hjembyen hennes ble okkupert og tatt av russerne var det i realiteten døden. De ukrainske ungdommene var tydelige på at krigen var en aggressiv angrepskrig og at det måtte komme fram og ikke underkommuniseres når man snakket om den.

Møtet med disse ungdommene gjorde inntrykk. De er helt vanlige ungdommer som vel har de samme ønsker og interesser som norske ungdommer på deres alder. De var oppegående, interesserte og med en sterk følelse for sitt land og ønske om at krigen skulle ta slutt og at det ble fred.

Det er trist å tenke på at mange ungdommer i landet deres lever i krigsområder. Den meningsløse krigen gjør levevilkårene vanskelig for de fleste, særlig i øst, men også i resten av landet. Den setter all utvikling og fremdrift på vent. De unge mennene står i fare for å bli innkalt til militærtjeneste, noe som mange ikke ønsker. De ønsker å leve vanlige liv som ungdommer flest i land i vesten.

Etter å ha lest om rapporten som OSSE nylig ble presentert for og som Cecilie Hellestveit var med på å lage, kan man forstå hva mange ungdommer i dag frykter. Rapporten vitner om massive folkerettsbrudd mot sivile i de okkuperte områdene. Tortur har foregått og metodene er like. Rapporten viser en rekke russiske brudd på den 4. Genèvekonvensjonen, som skal hindre overgrep på sivile i krig. Om disse ungdommene har hørt om denne rapporten, er heller tvilsomt. Men det er sikkert at de frykter et regime som

brutalt rammer deres landsbyer, skoler, sykehus, infrastruktur og sivile, og som prøver å ramme deres kultur, identitet, og som bryter folkeretten i krig.

Så for meg er det ikke vanskelig å fordømme Russlands angrepskrig på det sterkeste og vise min støtte til Ukrainas ungdom som ønsker at Russland må trekke seg av Ukraina og stoppe den meningsløse krigen, slik at disse ungdommene og alle ungdommer i Ukraina kan leve i og være med på å utvikle sitt land i frihet.

Berit Ås er død

«Det er med stor sorg vi har mottatt melding om at vårt kjære medlem, Berit Ås, døde 14. september. Hun døde med familien rundt seg etter kort tids sykdom.»

I IKFFs siste epost til Berit, skrev vi:

«Kjære Berit

Vi hører at du er alvorlig syk, så vi vil gjerne sende deg en hilsen fra IKFF, som du har betydd så mye for. Vi vil takke deg for din utrolig store innsats både for kvinnesaken og for fredssaken, ikke minst for utrettelig arbeid mot atomvåpen. Også som medlem av 'senatet' i IKFF i senere år har du kommet med mange verdifulle innspill. Våre tanker er hos deg.»

IKFF vil vise vår takknemlighet for Berits store livsverk ved å føre kampen videre».

For landsstyret i Internasjonal kvinneliga for fred og frihet- IKFF, Kari Nes

Vi kommer tilbake med en lengre omtale av Berit og det hun sto for i neste nummer.

En yrende mainatt

Dikt av Priya Bains

Vi har alle vært i live
Vi har alle vært i live mens krigene har rast
Vi har alle vært i live omringet av sommeren
Vi har alle vært i live mens døden, disen,
dagene
har bevegde seg videre
umerkelig
og uten vår tillatelse

Vi har alle vært i live under en overopphetet
industrisommer,
under en evig lang militærsommer, endeløs
krigssommer,
en hellig europeisk dødssommer

Utenfor tiden er sikoriens blomstrende enger
Utenfor tiden er sommerens lysende katedral
Utenfor tiden er menneskenes flettede hender
Utenfor tiden er himmelens fargesprakende dal

Vi har alle hørt smertens kor i det fjerne
Vi har alle hørt smertens kor drukne i lyden av
bomber
Vi har alle hørt smertens kor bli avkrevd å
velge en forsanger
Vi har alle hørt smertens kor miste forsangeren
sin i en militæroffensiv

Utenfor tiden er sorgens breddfulle floder
Utenfor tiden er vårens sønderknuste håp
Utenfor tiden er mørkets bankende hjerte
Utenfor tiden er jordens dunkende feber

Vi har alle sovet gjennom en yrende mainatt
Vi har alle sovet gjennom en lysende fosfornatt
Vi har alle sovet gjennom en svartnende
fengselsnatt
Vi har alle sovet gjennom en gryende dødsnatt

Om bare hjertet var rent som vann
Om bare hjertet var mykt som snø
Om bare hjertet var varmt som blod
Om bare hjertet var stort som sol

Vi har alle mistet et barn til krigen, alle mistet
et barn
til blodhevn, øye for øye,
tann for tann

Utenfor tiden er sikoriens blomstrende enger
Utenfor tiden er sommerens lysende katedral
Utenfor tiden er menneskenes flettede hender
Utenfor tiden er himmelens fargesprakende dal

Om dere må dø og vi må leve
la dette være en fortelling
om jordens eldgamle lys
om vannets bevegelser
om et ansikt
som lar seg berøre

Priya Bains (f. 1995) har skrevet diktet EN YRENDE MAINATT. Hun er utdannet fra Skrivekunstakademiet i Hordaland og Forfatterskolen i København. Priya Bains debuterte i 2021 med *Med restene av mine hender*, som hun ble nominert til Tarjei Vesaas debutantprisen for.

Foto: Baard Henriksen

I dette fredsdiktet finnes sitater fra, og parafraiseringer av Etel Adnan, Inger Christensen og Refaat Alareer. Diktet ble fremført av Vidar Magnussen og Jennica Mariyampillai under Festspillene i Bergens åpningsseremoni, onsdag 22. mai 2024.

Krig er Big Business

• Grete Belinda Barton,
IKFF Bergen

Ikke forsøk å narre meg til å tro at «våpen kan føre til fred».

Etter børskrakket i 1929 hadde USA store økonomiske problemer. Med prosjektet «The New Deal» engasjerte staten seg i å skape arbeidsplasser og flere andre ordninger for å få økonomien på fote. Det gikk bedre, men det var først da Tyskland gikk inn i Polen i 1939 og det måtte produseres våpen, krigsskip og krigsfly at økonomien ble skikkelig bra.

Grete Belinda Barton demonstrerer mot våpenhandel. Foto: Privat.

Det er lett å skjønne at USA og økonomien i alle våpenproduserende land er avhengig av opprusting og krig.

Sitat fra «Krig er forakt for liv» av Linn Stalsberg «Et essay om fred»:

«I Washington er det nå 700 våpenlobbyister på jobb hver dag for å påvirke folkevalgte til å bruke mer penger på denne industrien. Det er mer enn en lobbyist per folkevalgt.»

Hvor mange fredslobbyister finnes der? Og hvilke bedrifter skulle de forsøke å øke inntektene til?

Hvordan går det med økonomien i USA hvis konflikter blir løst med diplomati og uten vold?

Tidlig i konflikter setter en ofte hardt mot hardt, som om det er den eneste løsningen. Hvor er forsøk på å løse konflikten med samtaler og diplomati?

Det var grusomt at Russland gikk inn i Ukraina og startet en krig som var i strid med FN-pakten. Og det var grusomt at fredsforhandlingene i mars 2022 der Tyrkia var mekler, ble stanset av England og USA før de var ferdigforhandlet.

Generalsekretæren i NATO sier at hvis vi ønsker en forhandlet, fredelig og varig løsning, er måten å komme dit på å gi militær støtte til Ukraina.

Når er Ukraina blitt sterk nok? Og hva om de ikke blir det før det blir en større krig mellom Russland og NATO i Ukraina? Hvem tjener egentlig på at krigen blir større?

Når det gjelder Israel sitt folkemord i Gaza. Hvordan kan noen land som USA, England, Tyskland og Canada støtte det som skjer?

Hvordan kan USA legge ned veto i FN mot våpenhvile?

Konflikter blant ledere og statsoverhoder fører til at unge mennesker som ikke kjenner hverandre, dreper hverandre, og lederne teller hvor mange de har drept og får en pekepinn om hvilket land som ligger best an.

Det må bli en stor folkereisning for fred. VI VIL HA FRED UTEN VÅPENMAKT

For å oppnå det må ressurser flyttes fra våpenopprustning til fredsforskning og fredsundervisning.

FORSONING – Rydde fortiden. Bygge en fremtid.

Susanne Urban ga ut boken *Galtungs metode for fred i 2020*. Vinteren 2024-25 kommer et nytt opplag, da supplert med et tilleggskapittel om forsoning ifølge boken *'Reconciliation - Clearing the Past, Building a Future'* (2012, Galtung, Santa Barbara, Perlman). Susanne Urban skriver her om hva forsoning handler om.

• Susanne Urban

Tilnærming til forsoning

Utgangspunktet er fortiden. Noe forferdelig har skjedd: Noen ble hardt skadet, traumatisert. Det er snakk om direkte voldshandlinger: verbale, fysiske, begge deler. Det er et krav om handling. Det som trengs er gjenoppbygging, konfliktløsning og forsoning. (3 x R – Reconstruction, Resolution, Reconciliation) Målet er en fremtid mindre hjemsoekt av fortidens traumer.

Hva kommer etter krigen?

For å gjøre fremtiden levelig, må vi fokusere på forsoning. Sanksjoner, kriminalisering og straffeforfølging av lederne gir disse lite insitament til å stanse volden, og kan stå i veien for nettopp våpenstillstand og forhandlinger. Johan Galtung lister opp tolv tilnærminger til forsoning. Med tanke på krigen i Ukraina og på Gaza kan tilnærmingene basert på felles sorg og felles gjenoppbygging vise muligheter:

Felles sorg

Vi markerer slutten av andre verdenskrig 8. mai, med et grunnleggende innhold: seier over onde krefter og hyllest til de som «ga» livet sitt. Dette bidrar til krigskulturen ved å se krig som et legitimt middel i kampen mellom godt og ondt, og ved å rettferdiggjøre tap av liv, og de etterlattes sorg. Makthavere pådrar seg liten eller ingen risiko selv, men er villige til å sende andre i døden og i tillegg beordre dem til å spre død på veien. Uten å tillegge politikere og militære rollen

som felles fiende, er det krig som institusjon vi må ta avstand fra. Se for deg alternativet: felles sorg kunngjøres for alle deltakerland og andre som kunne tenke seg å være med. Folk kler seg i svart, setter seg ned i grupper på 10-20 personer med folk fra fiendelandene, og går over til det grunnleggende: Hvordan kunne krigen ha vært unngått? Hvordan unngå kriger i fremtiden? Har det skjedd fredshandlinger vi kan fremheve og feire? Poenget er felleskap på tvers av fronter.

Felles gjenoppbygging

Det er mulig å forstå at det finnes harde og myke sider i enhver nasjon – selv i en overgripernasjon. Det kan bidra til depolarisering. Kunne soldater fra begge sider avvæpnes og møtes igjen, men denne gangen for å bygge, ikke for å ødelegge? Ofrene ville møtt ofre, og dermed innse hvor dypt de er sammenvevde i den samme karma, skjebnen. Gjenoppbygging er konkret, forsoning er hovedsakelig åndelig. Det som betyr noe, er å jobbe sammen og reflektere over den vanvittige ødeleggelsen, skulder ved skulder, sinn til sinn.

“ Forsoningsarbeid er fredsarbeid; en kultur for forsoning er en viktig del av fredskulturen.

J. Galtung

Faren med atomkraftverk i krigssoner

Oleg Bodrov var til stede i Hiroshima ved markeringen av da den første atombomben ble droppet over byen. Vi bringer et utdrag fra talen han holdt under markeringen.

*Utdrag fra talen til Oleg Bodrov, Hiroshima
5. august 2023*

Atomkraftverk er i ferd med å bli masseødeleggelsesvåpen

Satt på spissen? Nei: Antall ofre for bombingene av Hiroshima og Nagasaki har etter 70 år nådd 450.000 mennesker. Tjue år etter ulykken ved kjernekraftverket i Tsjernobyl er overdødeligheten i Russland, Ukraina og Hviterussland rundt 237.000, i Europa 400.000, i Asia, Afrika og Nord-Amerika 330.000. Det totale antallet ofre for Tsjernobyl i verden kan nå en million. Og dette tallet fortsetter å vokse. Ødeleggelsen av én atomreaktor forårsaket altså flere dødsfall enn to atombombe-eksplosjoner i Japan.

https://www.yabloko.ru/files/chern_8_vsya_kniga_25_marta.pdf

Ikke lenger tabu å «overta» et atomkraftverk

I februar 2022 overtok russiske tropper Zaporizjzja og gjorde atomkraftverket til en potensielt ”skitten bombe». Planeten vår er minelagt med 450 atomreaktorer i 32 land. Disse «minene» kan utløses når som helst: Det er nok å okkupere et atomkraftverk, og du kan utrydde hele verden.

Ødeleggelsen av atomkraftverk mer alvorlig enn atombombene i Hiroshima og Nagasaki

Mengden plutonium i Nagasaki-bomben var 6,4 kg. Under atomeksplosjonen sto bare 15 %, mindre enn 1 kg for den radioaktive langtidsforurensningen. Ved atomkraftverket Zaporizjzja er rundt 50 tonn plutonium-239 lagret i brukt brensel. Dette er 50-tusen ganger mer enn massen av plutonium som forurenset Nagasaki med radioaktivitet. Halveringstiden til plutonium-239 er 24000 år. Om krigshandlinger ødelegger atomkraftverket Zaporizjzja kan enorme områder på hele den nordlige halvkulen bli forurenset og ubeboelige.

Foto: Wikipedia Commons.

Hvordan kan sivilsamfunnet påvirke utviklingen?

I Russland er det ikke mulig for tiden – der kan protestmulighetene sammenlignes med mulighetene for protester i konsentrasjonsleirene under andre verdenskrig. I sovjettiden stengte et «jerneteppe» for samkvem med Vesten. Nå har vi et dobbelt jerneteppe: det ene fra Russland, det andre fra vestlige land. Vi må bryte ned denne doble barrieren.

Sivilsamfunnet i Russland og vestlige land bør stå sammen for å bygge en ny trygg og rettferdig verden:

1. Foren freds-, miljø- og menneskerettighetsorganisasjoner, samt organisasjoner for urfolks tradisjonelle levemåte.
2. Etabler «fredsdepartementer» for å danne en ny kultur for relasjoner mellom land, basert på ikke-voldelige mekanismer for å overvinne konflikt.
3. Frem ikke bare et forbud mot atomvåpen, men også en gradvis utfasing av atomenergi.

Og sist, men ikke minst: Politikere i Russland og i vestlige land skaper gjensidige fiendebilder, som brukes til innenriks konsolidering. Men kan vi, arbeidere, fiskere, forskere, kunstnere være fiender mot arbeidere, fiskere, forskere, kunstnere i Japan, Russland og andre land?

Oleg Bodrov er fysiker og økolog. Han er medlem av det Offentlige rådet for den sørlige kysten av Finskebukta og styremedlem i International Peace Bureau (IPB).

A.V. Yablokov, V.B. Nesterenko, A.V. Nesterenko, N.E. Preobrazhenskaya, Tsjernobyl: Konsekvenser av katastrofen for menneske og natur. 1986-2016, KMK Scientific Publications Association, 2016, 826 sider. [6-2016, Товарищество научных изданий КМК, 2016, 826 стр.)

Åse Simonsen sammen med kinesiske kvinner på tur med Bike for Peace. Foto: Bike for Peace.

På sykkel for fred

• Åse Simonsen i intervju med Åse Møller-Hansen

Åse, aktiv i IKFF Bergen, har gjennom 25 år syklet med organisasjonen *Bike for Peace* for å spre budskapet om nedrustning, fred og en verden uten atomvåpen. Første møte med organisasjonen var i 1997, da hun traff en kjent med *Bike for Peace* t-skjorte på flyplassen. Han skulle ut i verden og sykle for fred, et konsept Åse, som ivrig syklist, umiddelbart tente på. Det kan nevnes at Åse sin mor, Perny Simonsen, var en profilert fredsaktivist i Bergen og medlem av IKFF.

Samme år syklet Åse fra Beijing til Shanghai sammen med *Bike for Peace*, en hard men fantastisk tur. Folk flokket seg nysgjerrig rundt dem når de hadde pause, og Åse opplevde kinesere som humoristiske og fantastiske folk.

Uten felles språk, lo de sammen og hadde det hyggelig. «Dessverre har noen bestemt at vi skal være fiender», sier Åse. En gang møtte de noen kvinner som gikk i en gate og strikket. Åse pekte og smilte og fikk låne strikketøyet. Og det er hovedsakelig det *Bike for Peace* handler om; å komme i kontakt med lokalbefolkningen. «Selv om det er blitt mer diplomati og fine møter med tiden, så er det menneskemøtene som er det viktigste. Det handler om å bygge folk til folk-vennskap og fred mellom nasjoner, og ikke fiendskap, sånn som vi i dag holder på med. Det er jo helt latterlig. Hadde vi bestemt oss for å være venner med Kina og Russland, så hadde vi ikke hatt noen krig.» Hun forteller at i Kina blir folk opplært til å ikke hate, ikke gjengjelde. Mange er perpleks over at Kina er utropt til vestens fiende.

I en større kinesisk by fikk fredssyklistene full TV-dekning og politiekskorte inn til byen. Her møtte de ledelsen, og alt var veldig høytidelig. Hun synes det var fantastisk å oppleve folkekongressen i Beijing, med valgte utsendinger fra små kommuner hele landet. En lokal leder sa at Kina vil ha seg frabedt at vesten skal komme og lære dem om demokrati.

Åse har vært tilbake i Kina tre ganger, den siste gangen under Bike around the world.

I 1997 var det lite trafikk på veiene og mange som syklet. Siden har det vært en rivende utvikling på godt og vondt. Nå er det mer velstand, mye mer trafikk og veldig luksuriøst mange steder.

Det var en stor kontrast da de på Bike around the world-turen kom til Hawaii, Honolulu, en by med mye forfall. De kunne se hvem som er på fremmarsj og hvem som er på retur i verden.

Åse har syklet på alle kontinent: Australia, New Zealand, Sør-Afrika, Brazil, Colombia, Vietnam, Palestina, Israel, Kina, Nord-Korea, Russland og USA fra San Fransisco og sørover og fra New York til Washington, hvor de hadde møter med parlamentarikere.

Hun har opplevd å bli tatt bedre imot i kommunistiske land enn i vesten, og at de strever mer for å få fred i verden, mens vesten er mindre opptatt av det.

Et unntak var Nord-Korea hvor de var skeptiske og ikke hadde tro på vestlige stemmer for fred.

Våren 2023 dro de til Kazakhstan. Det spesielle med Kazakhstan er at de har klart å kvitte seg med alle atomvåpen. Områder i Kasakhstan ble benyttet til prøvesprengninger for sovjetiske

atombomber. Mennesker ble skadet for livet, og innbyggerne i Semey kjempet sammen med tilsvarende områder i USA for å få slutt på prøvesprengningene. Ingen ville ha atomvåpen på sin jord.

Tore Nærland, president i Bike for peace, har hatt nær kontakt med den kazakhstanske ambassaden, og de ble derfor svært godt mottatt og besøkte blant annet blindeskoler med ofre for prøvesprengningene. Tore Nærland har skrevet bok om denne reisen: *Look to Kazakhstan*.

«Kasakhstan har et helt spesielt forhold til Russland. De vil ha vennskap med Russland, mens vesten presser på for å få dem til å slutte å handle med Russland. I alle land finnes det opposisjonelle, og USA er veldig flink å finne disse og støtte dem», sier Åse.

Tore Nærland har ingen hemninger med å kontakte toppfolk og fikk en gang audiens hos paven. På småsteder har han kontaktet lokale kirker innen alle trosretninger, og bedt om å få holde innlegg om fred. De har oppsøkt mange skoler på sin vei, også i avsidesliggende landsbyer som i Myanmar, og snakket i klassene om fred i verden og noen steder delt ut medbragte penner og bøker. Bike for Peace har også hatt et nært samarbeidet med Mayors for Peace. I Norge har de besøkt minst 50 kommuner for å snakke om atomnedrustning og atomfrie soner.

I 2023 fikk Bike for peace en velfortjent fredspris fra International Peace Bureau. Åse er overbevist om at folk til folk samarbeid kan skape mer fred – om vi bestemmer oss for det.

Les mer på www.bikeforpeace.no

Atomvåpen i Bergen? En trussel for vår felles sikkerhet

• Katharina Sass og Øystein Monsen

Den 30. mai 2024 bestemte Stortinget, mot stemmene til Rødt og SV, at Norge skal få åtte nye amerikanske militærbaser. Disse kommer i tillegg til de fire amerikanske basene som ble etablert i 2021. En av de nye amerikanske basene plasseres ved Orlogsstasjonen Haakonsværn, som skal få utvidet sine fasiliteter, inkludert en ny ubåtkai. Amerikanske styrker skal trene og operere ved den nye basen, og trolig få vedlikehold på fartøy der. Det planlegges også å øke kapasiteten for lagring av ammunisjon.

Ifølge forsvarsavtalen med USA, SDCA, har norske myndigheter ikke mulighet til å sørge for at norsk lov og politikk blir ivaretatt på de amerikanske basene. Basene er under amerikansk myndighet, og nordmenn vil ikke kunne inspisere dem, for eksempel for å kontrollere hva slags våpen som lagres der. På Stortinget er det bare Rødt, SV og FrP som kaller basene for baser. Resten av våre folkevalgte bruker betegnelsen «omforente områder». Dette er et eksempel på tåkeleggingen som har kjennetegnet beslutningsprosessen.

Da Norge ble med i NATO, ble det bestemt at det ikke skulle stasjoneres utenlandske styrker i Norge, og at det ikke skulle lagres atomvåpen på norsk jord i fredstid. Denne linjen er nå i praksis forlatt. Atomvåpen er en sentral del av amerikansk krigsmakt. For eksempel tenkes det høyt i sentrale amerikanske utenrikspolitiske kretser om hvordan man kan bruke atomvåpen om det blir krig mellom Kina og Taiwan. Amerikanerne ønsker å ha konvensjonelle våpen og atomvåpen raskt tilgjengelig på sine baser. Vi må dermed gå ut fra at amerikanske atomubåter er aktuelle for anløp på Haakonsværn, og at disse bærer atomstridshoder.

Det har vært bemerkelsesverdig lite diskusjon om dette. Å plassere en amerikansk militærbase

midt inn i en tettbefolket by innebærer åpenbart økt fare. Hele Bergens befolkning blir et menneskelig skjold, og byen kan bli utslettet i tilfelle krig. Det var sånn sett lite overraskende at den tidligere sjefen for Heimevernet, Christoffer Thomas Knutsen, var ute i BT kort tid etter Stortingsbehandlingen med kravet om at Bergen måtte få luftvern, fordi Bergen kan være et «legitimt bombemål».

På bystyremøtet i Bergen 19. juni 2024 kom det riktignok opp en interpellasjon om forsvar og sikkerhet i Bergen. SV fremmet et forslag i tilknytning til denne, der en foreslo å gjennomføre en konsekvensutredning av hva slags sikkerhetsrisiko utvidelsen av marinebasen kan utgjøre. Det ble påpekt at utredningen også måtte se på konsekvenser av mulig lagring av atomvåpen på den amerikanske basen. Forslaget ble stemt ned uten nevneverdig diskusjon. Våre folkevalgte, både på nasjonalt og lokalt plan, viser en grov uaktsomhet. Vi kan ikke gjøre oss til et mål på denne måten og ikke engang tenke over hva det innebærer.

Det er nødvendig at flere engasjerer seg i å få denne diskusjonen på agendaen. Amerikanske interesser er ikke lik norske eller nordiske interesser. Norge har tradisjonelt satset på lavspenning i nord, mens amerikanerne styrer sitt imperium ut fra sine stormaktsinteresser. At amerikanerne samtidig har opprettet 17, 15, og 3 nye baser i Sverige, Finland og Danmark tyder på at de ønsker å gjøre Skandinavia klar for en eventuell storkrig. At Norge rustet opp i tråd med andre NATO-land tyder på det samme. Norge har havnet i krig på amerikansk side gjentatte ganger, slik som i Libya og Afghanistan. Vi bør spørre oss om vi virkelig vil at amerikansk stormaktspolitikk med alle sine mulige konsekvenser nå kommer hjem til oss.

Katharina Sass er IKFF-medlem. Artikkelen sto også i *Bergens tidende* 3. juli.

Fredssymposiet i Jondal 2024

• *Åse Møller-Hansen*

Helgen 9. – 11. august valet FN-flagget i regnet over den grønne parken på Hardangerakademiet. En stor gruppe fredsaktivister og samfunnsinteresserte fra hele landet hadde samlet seg, for å få fredsfaglig påfyll, tenke sammen og lete etter nye mulige veier til fred. 40 gjester pluss 10 foredragsholdere, artister og kunstnere tilbrakte en fin helg sammen.

Symposiet tjuvstartet torsdag kveld med åpning av årets fredsutstilling, *Stopp atomgalskapen nå*, laget av IKFF i Bergen. Fredag kveld ble viet til Johan Galtung og hans viktige metoder for fred som må bringes videre til nye generasjoner. Johanne Margrethe Hartwig og John Y. Jones fortalte om hvordan Johan har satt varige spor etter seg både lokalt på Hardangerakademiet og ute i store deler av verden.

Kvelden ble avsluttet i spisesalen med vernissage for årets kunstutstilling med Wim Van Den Toorns malerier. Kunstneren ble intervjuet av Reinhard Haverkamp og fortalte om sitt spirituelle forhold til naturen.

Neste dag fulgte det tradisjonelle State of the world-foredraget «Hvordan står det til med verden?», som Johan Galtung i mange år har holdt her i Jondal. John Y. Jones hadde fått det viktige oppdraget i år og fortalte om viktige historiske øyeblikk med utgangspunkt i *The Doomsday Clock* som ble stilt for første gang i 1947. Dette var som en respons på atombomben, våpenet som har potensiale til å utslette hele menneskeheten. John ledet oss langs klokkenes bevegelser til og fra midnatt gjennom den kalde krigen og år med tøvær – fram til i dag hvor den står på 90 sekunder før midnatt.

John delte også en god nyhet med oss, et nytt lite glimt av håp: En ny fredspris *Lay Down your arms* er opprettet, med et legat fra Fredrik Heffermehl. Denne fredsprisen vil bli gitt 11. nov til David Swanson, president i den svært så aktive og mangfoldige amerikanske fredsorganisasjonen World BEYOND War.

Glenn Diesen var med på skjerm og holdt et interessant foredrag om mediernes tilslørende dekning av Ukrainakrigen, og Ove Jacobsen innledet om Johan Galtungs fredsøkonomi i perspektiv, from a killing to a living economy.

Etter tre gode foredrag spekket med informasjon, jobbet vi i grupper. Alle var innom fire gruppebord med ett spørsmål på hver. Hardangerakademiet har god erfaring med denne formen for gruppearbeid, dialogkafe, hvor alle kan ta ordet og være med å bidra.

Som alltid var det god musikk på lørdagskvelden, denne gangen med bandet Rullande gråstein, og etter det påfølgende allsang og jam på piano, trekkspill og saksofon traktert av gjester og medarbeidere. Musikk og kunst er viktig på alle seminar.

Susanne Urban var siste foreleser og dro i gang en viktig diskusjon søndag formiddag med sitt innlegg: «Forsoning – rydde opp i fortiden og bygge en framtid».

Symposiet ble avsluttet med en times plenumsamtale. Her var ordet fritt, og mange gode og oppløftende tanker ble delt.

Les gjerne mer på www.hardangerakademiet.no

FREDSSYMPOSIUM 2024 – «VEIER TIL FRED» 9.-11. AUGUST

Sommerens fredssymposium er dedikert til fred, samarbeid, bærekraft og nedrustning ut fra et globalt perspektiv.

Om LO og solidaritet med Ukraina

Åpent brev til LO fra IKFFs landsstyre, sendt 1. september 2024

«Se der'a» sier Gro Finne til Gro Standnes - «der er det røde og svarte flagget midt i flaggborgen av ukrainske og norske flagg!» Det var 1. mai, og de to Groene sto under IKFFs fredstrasparent og ventet på avmarsj. Vi så at flagget ble fjernet, men ikke av deltakerne i den aktuelle seksjonen, som var organisasjonen «Fritt Ukraina». Denne episoden medførte at vi tok initiativet til at IKFF skulle sende et åpent brev til LO, og ta opp flere forhold som vi finner bekymringsfulle når det gjelder Zelensky-regimet og konsekvensen av å støtte opp om det. En viktig kilde for regimekritikken var LOs egne nettsider. 31. august vedtok IKFFs landsstyre enstemmig at brevet skulle sendes.

Internasjonal kvinneliga for fred og frihet (IKFF) har stor respekt for at LO engasjerer seg tydelig og viser solidaritet med Ukraina og Palestina, som utsettes for folkerettsstridige og grusomme krigshandlinger fra henholdsvis Russland og Israel. Vi deltar gjerne sammen med LO i markeringer som tar avstand fra bombing og militær vold som både ukrainerne og palestinerne utsettes for.

Disse to store krigene øker trusselen om bruk av atomvåpen, og vi er svært glade for at LO deler fredsbevegelsens krav om norsk tilslutning til FNs internasjonale atomvåpenforbud, *treaty on the prohibition of nuclear weapon (TPNW)*.

I dette brevet henvender vi oss imidlertid om noen ulike problematiske forhold:

- LO-ledelsens støtte til militære løsninger i Ukraina
- Infiltrasjon fra ytterliggående ukrainske høyreaksjonister i ukrainsk-norske markeringer
- Hvordan best argumentere mot Zelenskyjs anti-fagforeningspolitikk?
- Skjebnen til ukrainske flyktninger i «stridsdyktig» alder

LO-ledelsens støtte til militære løsninger for Ukraina

IKFF har registrert en stor forskjell på måten LO-ledelsen markerer seg på, når det gjelder krigene i Ukraina og i Gaza. I markeringen for palestinernes sak, krever LO og IKFF det samme: Fredsforhandlinger og stopp i krigshandlingene.

Men når det gjelder Ukraina, har LO-ledelsen gjort det motsatte og blitt en aktiv støttespiller for militære løsninger. IKFF derimot, markerer i begge tilfellene forhandlinger og stopp i krigshandlingene – med appell til det internasjonale samfunnet om å bidra til at så skjer.

I en tale på ILO-møtet 7. juni poengterte LOs andre nestleder, Steinar Krogstad, «Situasjonen har aldri vært verre i Palestina. En våpenhvile må på plass umiddelbart, og Israel må holdes ansvarlig av det internasjonale samfunnet.»

14. mai sto det å lese på lo.no at LO-leder Peggy Hessen Følsvik og tre forbundsledere gjennomførte «en felles konvoi med organisasjonen Fritt Ukraina. Konvoiens oppdrag var blant annet å levere **droner**, (vår utheving) medisinsk og elektronisk utstyr til de kjempende ved fronten, samt seks biler og en buss.»

«Dronene brukes ikke bare til overvåkning, de brukes også til å ødelegge. Vi dropper granater med dem, og de bidrar til å bekjempe fienden», uttaler en ukrainsk soldat til TV2 (tv2.no - 5. juni 2024)

Vi kan ikke forstå at det kan være lovlig og innenfor folkeretten at en privat og frivillig organisasjon, som Fritt Ukraina, frakter våpen inn til en krigførende stat, så lenge det i prinsippet er folkerettsstridig at en ikke-krigførende stat bidrar med våpen til et land i krig. Vi finner det sjokkerende at LO-lederen beskriver medvirkning til folkerettsstridige våpenleveranser som «solidaritet i praksis».

IKFF vil gjøre nestleder Steinar Krogstads ord om Palestina til våre om Ukraina: Situasjonen har aldri vært verre i Ukraina. En våpenhvile og forhandlinger med involvering av FN må på plass umiddelbart, og Russland må holdes ansvarlig.

Men også NATO må vurdere sin rolle i konflikten og redusere sin krigsretorikk og intense opprustning nær Russlands grense.

IKFF internasjonalt og nasjonalt mener at Ukraina-krigen, som alle andre kriger, må stanses. Ikke for å legitimere Russlands krigshandlinger, men fordi vi innser at en permanent økning av våpenlevering og militarisering umulig kan være hensiktsmessig og fredsskapende. Vi insisterer på at forhandlinger og diplomati må intensiveres og aktivt fremmes på alle nivåer, fordi krigshandlinger i seg selv påfører mennesker og miljø uopprettelige skader og et stadig mer uholdbar og livsfarlig internasjonalt hat.

IKFF appellerer til LO, som en erklært solidarisk organisasjon, å arbeide for forhandlingsløsninger og aktiv fredspolitikk også i forhold til Ukraina-krigen.

Infiltrasjon fra ytterliggående ukrainske høyre-aksjonister i ukrainsk-norske markeringer

På lo.no finner vi en erklærende overskrift Ukraina: – En fagbevegelse i krig trenger all vår støtte

IKFF er enig i dette. Derfor vil vi gjøre oppmerksom på det svarte og røde flagget, som ofte sees sammen med det ukrainske og norske, under Den Ukrainske forenings markeringer foran Stortinget og i Oslos gater. Det var også med på Youngstorget 1. mai, men ble etter en god stund fjernet av togvaktene på oppfordring fra folk utenfor Ukraina-seksjonen.

Det svarte og røde flagget var opprinnelig flagget til opprørshæren UPA (Organisasjonen av Ukrainske nasjonalister) fra andre verdenskrig. UPA kjempet mot både den sovjetiske hæren og Nazi-Tyskland, men etter hvert deltok de i det tyske Abwehrs terror og massakre mot polakker, russere og jøder. (Kilder: Store norske leksikon og Wikipedia)

Det er denne bevegelsen som er grunnlaget for Putins argumentasjon for at Russland

med krigføringen mot Ukraina bekjemper nynazismen. (Kilde BBC News)

Flagget på Youngstorget 1. mai i år, er av nyere dato. Det tilhører Pravij Sector, en ekstrem høyreallianse av ultranasjonalistiske grupper, grunnlagt i 2014.

På landinfoen fra 2018, som ligger som lenke på LOs hjemmeside, er det anført følgende under overskriften «Pravij Sektor har deltatt i flere angrep.»:

«Det siste halve året har det vært et økende antall angrep begått av ekstremistiske grupper i Ukraina. Siden begynnelsen av 2018 skal det ha vært minst 24 angrep, trusler eller tilfeller av ydmykelser i Kiev, Lviv og andre deler av Ukraina. Medlemmer av ekstreme grupper som C14, Pravij Sektor, Traditsii i Poryadok, Karpatska Sich og andre står bak. Angrepene har vært rettet mot politiske opponenter, LHBT, demonstrasjoner og offentlige markeringer, blant annet i forbindelse med kvinnedagen, og mot rombefolkningen (Freedom House, HRW & Amnesty International 2018; Likatsjev 2018).»

IKFF oppfordrer LO til å ta klart avstand fra grupper som gjennom flagg markerer solidaritet med slike menneskefiendtlige og fascistiske grupperinger (og som gjennom sin virksomhet legitimerer Russlands krig mot Ukraina). Alt de står for er dessuten fullstendig i strid til det LO arbeider for internasjonalt og nasjonalt.

Hvordan best argumentere mot Zelenskyjs anti-fagforeningspolitikk?

I ly av krigen er arbeiderfiendtlige lover, i praksis fagforenings-knusing, innført i Ukraina. (Fri Fagbevegelse 24.02.23) Loven gir rett til å annullere tariffavtaler og andre lønns- og arbeidsvilkår på arbeidsplasser med opptil 250 ansatte. Den ukrainske regjeringen har også lagt fram forslag om å konfiskere den ukrainske fagbevegelsens eiendommer, som i dag brukes til å huse internt fordrevne. Europeisk LO, ETUC, har kommet med skarp kritikk av ukrainske styrets angrep på faglige rettigheter.

Den norske regjeringen har vedtatt en Ukrainapakke, 75 milliarder på 5 år, der halvparten skal gå til militær støtte og den andre

til sivile. «Foreløpig ikke gitt som lån», står det på regjeringens sider. Det er altså ikke sikkert at midlene ikke må tilbakebetales. Hvilke instanser i Ukraina vil motta pengene? Står ukrainsk fagbevegelse på mottakerlisten?

Lederen i LOs internasjonale avdeling, Liv Tørres, framhevet i Fri Fagbevegelse 27.februar 2023 at LO «... flere ganger har understreket overfor den norske regjeringen at lovendringene må reverseres når Ukraina skal gjenoppbygges når midlene som stilles til rådighet fra norsk side, skal fordeles – Vi er opptatt av at det skal kreves respekt for arbeidstakerrettigheter i Ukraina.»

IKFF oppfordrer på bakgrunn av dette til et krav fra LO at alle 75 milliardene skal brukes til sivile formål - som blant annet opprustning av fagbevegelsen, miljø-, freds- og menneskerettighetsarbeid. Og at hele beløpet, med disse forutsetningene, skal være en donasjon som ikke skal tilbakebetales.

Skjebnen og rettighetene til ukrainske flyktninger i «stridsdyktig» alder

«Krigen kan være tapt for Ukraina» sto det i Forsvarets Forum 8. april 2024. Forsker ved Krigsskolen, Trygve J. Smith forklarer russisk militær overlegenhet med effektive våpensystemer i luft og på land; «Det vil i praksis si at de skyter ukrainerne i fillebiter»

Så mange ukrainske soldater er døde i krigen, at nå har Zelenskyj skrevet ut nye mobiliseringsordre. De som allerede er ved fronten, får ingen avløsning. Straffene øker mot dem som motsetter seg mobilisering. Flere hundre tusen nye soldater skal mobiliseres. Ukrainske menn 18 – 60 år vil ikke lenger få konsulære tjenester, (fornyelse av pass, førerkort og lignende) om de unndrar seg mobilisering.

I Europa er det minst 600.000 ukrainske menn i stridsdyktig alder, og minst 15.000 av dem er i Norge. 25. april 2024 uttalte tidligere forsvarssjef general Harald Sunde seg til ABC-nyheter: «Send ukrainske menn hjem.»

IKFF støtter LO's oppfordring om at Norge og Europa må ta sitt ansvar og gi ukrainske flyktninger trygghet. Vi regner derfor med LO vil motsette seg at ukrainske flyktninger i alderen 18 – 60 år blir returnert, dersom EU eller den norske regjeringen beslutter å sende ukrainske stridsdyktige tilbake til Ukraina og til fronten?

Sluttord

Internasjonal Kvinneliga for fred og frihet har internasjonalt og i Norge tradisjoner for å stå sammen med fagorganiserte i kampen for faglige rettigheter. Full sysselsetting og anstendig arbeid for alle er en av flere forutsetninger for varig fred - slik kampen for forhandlinger framfor militær vold også er det.

LOs svar på IKFFs åpne brev om solidaritet med Ukraina

• *Sammendrag: Gro Standnes*

Bare noen dager etter at brevet vårt var sendt, fikk IKFF svar fra LO ved leder for LOs internasjonale avdeling, Liv Tørres.

Brevet fra LO kan leses i sin helhet på [ikff.no](https://www.ikff.no):

<https://www.ikff.no/apent-brev-til-lo-om-lo-og-solidaritet-med-ukraina/>

LO og IKFF er enige om

Å ta avstand fra militær vold. At det er en økt trussel om bruk av atomvåpen. At faglige rettigheter er en forutsetning for varig fred, at flyktnings rettigheter må ivaretas og at Norge og Europa tar sitt ansvar i å gi beskyttelse til alle flyktninger, at fascistiske bevegelser må bekjempes. IKFF er tilfreds med at LO har tatt grep mot fascistiske symboler i sine Ukraina-demonstrasjoner. Men vi kunne tenkt oss et klart ja på konkret motstand mot å sende hjem ukrainske menn mellom 18 og 60 år,

Uenigheter:

LO: Palestina-konflikten i 2022/2023 har sin opprinnelse i et væpnet angrep fra Hamas

IKFF: Tar også avstand fra Hamas-angrepet, men peker på at angrepet kan forklares ut fra årelang undertrykking og vold mot palestinerne fra Israels side.

LO understreker at de ikke har sendt våpen til Ukraina.

IKFFs påstand om at frakt av droner sammen med medisinsk utstyr basert på at soldater som mottar dem, sier de kan bruke dronene til å slippe granater og sprengstoff

Tross noen dype uenigheter, har IKFF godt grunnlag for et nært samarbeid med LO

Jens tar farvel med NATO – men ikke med våpnene

• *Gro Standnes*

Rådhushallen i Oslo var helt full 5. september – alle ventet, og da han kom inn, ble det helt stille – like stille som etter et «vellykket» bombeangrep, tenkte jeg med meg sjøl, der jeg satt for å høre hva han ville si på sitt siste offisielle besøk i hjemlandet som NATOs generalsekretær.

Han satte seg godt til rette i stolen for å bli intervjuet av generalsekretær Kate Hansen Bundt i Atlanterhavskomiteen – en frivillig militærorientert stiftelse med nok statsstøtte til å arrangere gratis folkemøter i de fornemste lokaler.

Som den karismatiske og tillitsvekkende personligheten han er, snakket han tilforlatelig om at i Oslo Rådhus følte han seg hjemme – her hadde Ingrid og han giftet seg, og i hans tidlige ungdom hadde far Thorvald vært varaordfører nettopp i dette huset.

Kosepraten fortsatte mellom de to generalsekretærene også da temaene var hva slags virksomhet han har vært generalsekretær i. Han kom ikke med beklagelser for all bombing og ødeleggelse NATO hadde forårsaket. Derimot uttrykte han en tydelig tro på at vold og krig er den beste medisinen mot vold og krig – en idé han deler med statslederne i både USA, Russland og Kina og de andre atomvåpenmaktene.

Hans mest smertefulle erfaring var at Taliban fikk makten i Afghanistan da NATO trakk seg ut – men at det likevel var riktig å trekke styrkene tilbake, fordi målet med å skape demokrati og likestilling i Afghanistan hadde vært uopnåelig ambisiøst. At selve operasjonen kunne ha medvirket til Talibans konsolidering, ble ikke nevnt.

Den tidligere statssekretæren i Miljøverndepartementet tilkjennega ingen erkjennelse av krigens og militarismens ufattelige miljø-ødeleggelser. Derimot avfeide han FNs kampanje for et globalt atomvåpenforbud, ved ganske enkelt å påstå at det ensidig gjelder vesten! En direkte løgn som alle NATO-statene er

*Engasjert forsamling lytter til Jens.
Foto: Gro Standnes*

med på å spre. Kanskje fordi den egentlige sjefen i NATO er stormakten USA, som nå for tiden viser stor interesse for både atomvåpenproduksjon og lagring verden rundt – med sine bilaterale avtaler om «forsvars»-samarbeid med 80 land for omtrent 800 områder rundt i alle verdensdeler. Dette var et like stort ikke-tema i denne samtalen som det også er i mediene og stortings- og regjeringkretser.

Mot slutten presiserte heldigvis NATOs generalsekretær at ingen NATO-land er truet av Russland.

Nå begrunner han opprustning med at det er terror som er verdens største trussel, og anbefalte en videreføring av NATOs out-of-area-politikk. Han framhevet at aksene Nord-Korea, Iran, Kina og Russland ensidig er en trussel mot verdensfreden, uten å nevne at USAs enorme våpenoverlegenhet og jakt på verdensherredømme også er en del av trusselbildet. I stedet heiet han på en vestlig opprustningspolitikk som må være høyere enn det nå oppnådde to- prosent målet.

Denne vakre, behagelige og sympatiske mannens politiske utvikling skremmer meg! Etter terroren på Utøya i 2011 holdt statsminister Jens Stoltenberg en verdensberømt appell om at vold må bekjempes med dialog, ikke hat og vold. 13 år etter forteller han oss at han gjennom NATO-lederskapet har «fått en dypere forståelse av «når man skal gå inn eller trekke seg ut, når man skal bombe og når man ikke skal bombe»!

Så hans farvel med NATO er absolutt ikke et farvel til bomber og granater!

MiniFREDsfestival i Trondheim

• *Berit Rusten*

IKFF i Trondheim har gjennomført en fantastisk MiniFREDsfestival i perioden 31. mai til 22. juni i år.

Festivalen besto av en konkurranse der temaet var «Kvinner, Krig, Fred og Fred», med påfølgende utstillingsrom, kulturelle hendelser og seminarer – en miniFREDsfestival!

Festivalens hoveddel, med utstilling og konsert, foregikk i en bunker under Kjøpmannsgata. Dette ga en sterk ramme for det hele. Et annet festivalsted var Feministhuset i Trondheim. Her var det utstilling i hele festivalperioden.

Omkring 1/3 av medlemmene og minst 50 kunstnere bidro. Noen svært mye (Open Call, utstillinger, verksted og konsert). Noen mindre. Men alle opplevde at en slik festival, som kan betegnes som ARTivisme, er det som sprer entusiasme for FREDsaken.

Med nesten 500 besøkende må MiniFREDsfestivalen kunne regnes som en gedigen suksess og har allerede vokst seg ut av betegnelsen Mini ... med indikasjon om å bli en FREDsfestival. FREDstanken har nådd langt ut i det offentlige rom og inspirert flere.

Medlemmene av IKFF og kunstnerne som har vært aktivister i dette prosjektet har

*På vei inn i kunstbunkersen.
Foto: Odd Hugo Palmer*

fått nytt nettverk, empiri, inspirasjon og ny kompetanse, slik at et boblende ønske om en ny FREDsfestival, kan realiseres.

På konserten bidro to Russ for FRED fra Levanger. De sa: «det handler om vilje. Viljen til å gjøre noe, samme hvor stort eller lite det er. Det er et bevis på at alle kan gjøre noe, og at noen ganger er et lite initiativ det som skal til for å gjøre en forskjell».

Fotodokumentasjon: På <https://www.facebook.com/ikfftrondheim> vil det etterhvert komme fotodokumentasjon fra Odd Hugo Palmer, Anita Hillestad og selvsagt fra mange andre som også har tatt mye gode bilder.

Redaksjonen beklager!

I forrige nummeret, på side 18, hadde vi en kort presentasjon av Kirsten Osen, Norske leger mot atomvåpen, og med lenke til hjemmesidene våre med et lengre intervju med Kirsten Osen. Dessverre fungerte ikke lenken. Vi håper derfor at denne lenken vil ta deg til riktig side:

<https://www.ikff.no/det-er-ikke-milliarder-til-vapen-som-er-viktigst-men-milliarder-til-diplomatkorps/>

Aksjon for human asylpolitikk

• Marit Gjørum og Audgunn Oltedal

IKFF var sentral i to aksjonar på Eidsvoll plass våren 2024 for å stoppe tvangsutsending av gruppa etiopiarar som er sendt til Trandum.

Ein asylsøkar med avslag er eit menneske og skal behandlast i tråd med dei standarar vi held oss med for korleis menneske skal behandlast i vårt land. Denne normen gjeld ikkje slik den burde for denne gruppa. I dag får ikkje papirlause alminneleg helsehjelp på line med andre, dei kan ikkje ta utdanning, - slik t.d. innsette i fengsel kan, - dei har ikkje rett til å arbeide og brøfø seg sjølv. Asylsøkarar med endeleg avslag er ei lita gruppe, truleg mellom 1000-2000. Mange fryktar for sitt liv og reiser ikkje attende sjølv om dei har fått avslag. Dei blir. Mange har vore i Noreg i over 10 år, fleire i over 20 år. Ny returstrategi med auka vekt på tilbakesending er vedtatt for 2023-2029. Dei kring 20 etiopiarane som i vår vart sendt til Trandum for tvangsutsending, vart sendt attende til dei områda dei kom frå i Noreg avdi PU då ikkje greidde å returnere dei til heimlandet. No er returarbeidet i gang att, og også andre asylsøkarar med avslag, m.a. kurderar, blir sendt attende til landet dei kom frå. Mellom dei som er sendt ut er to kvinner frå Trondheim mottakssenter, Zinash Tessma (6 år i Noreg) og Sara Bekele (20 år i Noreg). Musikaren Alemayehu Hirpo, Innlandet, (19 år i Noreg), er sendt attende til Etiopia. Det same er Samuel Zigale, fotballtrenar i Frelsesarmeen i Ålesund (15 år i Noreg).

Gjennom Det nasjonale Yemanenettverket er IKFF med i ein aksjon for å få politikarane til å endre somme av dagens asylreglar. Nettverket sendte i februar brev til programkomiteane i partia (underkrive av MiL, Awa United, NKR, Freds- og forsoningskirken /Trefoldighetskirken, Norsk Folkehjelp, Solidaritetsungdom, IKFF). No i haust kjem partia sine forslag til program for 2025-2029, og ein viktig jobb blir å ta kontakt til partia og jobbe for å få gjennomslag for krava vi har sendt.

STOPP tvangsretur AV 21 ETIOPIERE

Markering på Eidsvoll plass fredag 15. mars kl.13.00

Program

- Kulturinnslag
- Appeller
- Lemma Desta - Norges Kristne Råd
- Dag Inge Ulstein - KrF
- Kristine Hurlen, Frelsesarmeen Ålesund
- Birgit Oline Kjerstad - SV
- Mads Henrik Almaas - NOAS

Våre paroler:

- STOPP TVANGSRETUR av 21 etiopiere
- BARNETS BESTE FØRST – familier splittes
- NY INDIVIDUELL VURDERING
- GATEFOTBALLEN I ÅLESUND TRENGER SAMUEL
- ETIOPIA ER IKKE TRYGT sier Amnesty

Arrangører:

- Yemane-komiteen Oslo:
- Mennesker i Limbo
- Norges Kristne Råd
- Norsk Folkehjelp
- Norsk Folkehjelp Solidaritetsungdom
- Freds- og forsoningskirken/Trefoldighetskirken
- Internasjonal kvinneliga for fred og frihet

Samuel Zigale (34) kom til Norge 19 år gammel. Til Sunnmørsposten seier Samuel 'Jeg har ingen framtid i Etiopia. Ålesund er mitt hjem. Det er der jeg har de jeg regner som familien min og alle vennene mine'. Samuel er engasjert i Frelsesarmeens Gatefotball i Ålesund. Kristine Hurlen, Frelsesarmeen i Ålesund, har sett i gang underskriftskampanje for å stoppe tvangsutsendingen. 'Samuel Zigale er en kulturytter i Ålesund, men han har vært uten rettigheter, verken til skole, helseopphold eller livsopphold, sier Kristine Hurlen til Sunnmørsposten.

Vi arbeider for at partiprogramma skal ha med dette:

- Alminnelege menneskerettar må gjelde for gruppa lengeverande asylsøkarar; papirlause må få vanleg helsehjelp, kunne brøfø seg sjølv og kunne ta utdanning.
- Det må kome eit amnesti for gruppa lengeverande asylsøkarar med avslag. Det er ei lita gruppe, truleg mellom 1000-2000 (NB Spania har igangsatt eit arbeid med å gje amnesti til 500 000 som har vore i landet sidan før 1. november 2021)
- Det må setjast ei grense for hvor lang tid behandling av ein asylsøknad skal ta.

I brevet til politikarane krev vi og at det må setjast ein frist på 5 år i tilbakekalling av opphald og statsborgarskap.

To overordna krav er vektlagt i brevet til politikarane:

- Barnets beste – ivaretatt av Barnekonvensjonen og Grunnlovens § 104 - må alltid komme først og overstyre det som blir omtalt som innvandringsregulerande hensyn
- Norge må følge FN's anbefalinger og tolking av Flyktningkonvensjonen og Statsløskonvensjonen

IKFF har ei viktig rolle i denne politiske aksjonen for å få til endringar i dagens asylpolitikk. Mange stader, m.a.i Tromsø, Trondheim,

Bergen, Rogaland, Hamar, Oslo er IKFF medlemmer svært sentrale i arbeidet med å påverke politikarar og få blest om desse krava. Vi brukar Yemanedagen 8. januar, og vi brukar Flyktningdagen 20. juni til å setje desse krava på samfunnets dagsorden. Vi jobbar, saman med Norsk Folkehjelp, opp mot LO for å få dei til å ta opp papirlause sin situasjon på LO-kongressen til våren.

Marit Gjærum og Audgunn Oltedal administrerer det Nasjonale Yemanenettverket

Utvising av foreldre med barn

IKFF har sendt inn høringssvar

Gro Standnes

I mange år har flere familier blitt splittet, og barn mistet muligheten til samvær med en av sine foreldre, fordi norske myndigheter har utvist dem etter lang tids opphold i Norge. Utvisningene har skjedd på grunn av feilaktige opplysninger om identitet og herkomst i asylsøkerprosessen.

Det har stadig vært kraftige reaksjoner mot disse hjerteskjærende utvisningssakene rundt om i bygder og byer.

I mai i år instruerte regjeringen Utlendingsdirektoratet om å gjøre det vanskeligere å utvise foreldre med mindreårige barn, men de understrekte at mindre streng reaksjon bare skal gjelde når det er «uoverstigelige hindringer for å videreføre familielivet i den aktuelle forelderens hjemland.» Da skulle UDI erstatte for eksempel 4 års utvisning med 2 år, og det skulle i tillegg lempes på terskelen for å søke på nytt etter utvisningsperioden. Nå har regjeringen foreslått å innføre denne instruksjonen som forskrift.

I høringsrunden som ble avsluttet 1. september, leverte IKFF et høringssvar som tok til motmæle mot forskriften. Ikke fordi vi er imot at den inhumane praksisen i disse sakene skal vekk, men fordi også oppmykningene ikke er holdbare i forhold til barnekonvensjonens bestemmelser om barnets beste, som er inkorporert i den norske grunnloven.

Vi kan ikke se at forslagene om å forkorte utvisningsperioder eller åpne opp for flere muligheter til å søke om nytt opphold i Norge etter noen tid, bedrer rettssikkerheten til barna. Det er jo selve retten til samvær med foreldrene og en trygg familiesituasjon som er det bærende prinsippet i både barnekonvensjonen og grunnlovens bestemmelser.

Les hele høringssvaret her:

<https://www.ikff.no/innsendt-svar-pa-horing-om-endringer-i-utlendingsforskriften-om-utvisning-av-forelder-med-mindrearig-barn-i-norge/>

MEDLEMSKONTINGENT

Vi minner om kontingenten for 2024. Kontingenten per år er 500 kroner eller 300 kroner, medlemmene velger selv.

Vi setter stor pris på pengegaver. Gaver over 500 kroner kan trekkes fra skatten. Husk å oppgi hva innbetalingen gjelder.

Pengene gir mulighet for aktiviteter og synliggjøring av IKFF.

Kontonummeret er: WILPF Norge 1254 62 53048 eller VIPPS #538306

LOKALAVDELINGER OG KONTAKTER

Agder: Kristine Tøsse, epost: kristinetosse@gmail.com

Bergen/Hordaland: Aase Møller-Hansen, epost: aasemh04@yahoo.com

Innlandet: Kari Nes, epost: kar-nes@online.no

Oslo/Viken: Elisabeth Koren, epost: e-koren@online.no

Sandnes: Ingegerd Austbø, epost: ingegera@online.no

Stavanger: Hilde Solberg, epost: solberghilde@outlook.com

Trondheim: Berit Rusten, epost: beritrusten@gmail.com

BLI MEDLEM AV IKFF

Ønsker du å bli medlem, send oss ditt navn, postadresse og epostadresse på epost: ikff@ikff.no eller per brev til Majorstuveien 39, 0367 Oslo.

FRED OG FRIHET

Fred og Frihet utgis av WILPF Norge / Internasjonal kvinneliga for fred og frihet (IKFF)

Redaksjonen for nr 3/2024

Ellen Elster, Elin Fossen, Gro Standnes, Yennie Bredin, Audgunn Oltedal

Lokalredaksjon i Bergen: Åse Møller-Hansen og Bodil Woldseth

Layout

Ida Nygaard

Korrektur

Mari Holmboe Ruge og Hilde Vesaas

Redaksjonen avsluttet: 12. september 2024

Forsidebilde: Fra installasjonen Imagine Peace Tower i Reykjavik.

Fred og Frihet er også å finne på våre nettsider www.ikff.no

Kontakt

Majorstuveien 39
0367 Oslo, Norge

Organisasjonsnummer

983 794 815

Kontonummer

WILPF Norge
1254 62 53048
Vipps: #538306